

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за освітньою програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»
на тему: «Майнове оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи
вдосконалення»

Виконавець:

студентка факультету фінансів і банківської
справи

Кулінич Аріна Олександрівна

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Мартинюк Ірина Василівна

_____
/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток кожної держави супроводжується функціонуванням бюджетної системи на основах децентралізації, яка в свою чергу є основою для забезпечення незалежності органів місцевого самоврядування. Органи місцевої влади займають важливу роль у вирішенні соціальних проблем, покращення рівня добробуту населення тощо. Находження від сплати податків до місцевих бюджетів мають відігравати важливу роль у якості інструменту, для зміцнення фінансової бази органів місцевого самоврядування. Майнові податки спроможні забезпечити раціональний розподіл податкового навантаження між платникам, як фізичних так і юридичних осіб щодо використання власного майна. Майнове оподаткування в Україні потребує ефективного реформування, що призведе до зростання дохідної частини місцевих бюджетів. Дискусійні питання потребують досліджень, зокрема, оцінювання діючої системи оподаткування майна в Україні, пошуку вдосконалення теоретичних і практичних розробок майнового оподаткування, що обумовлює актуальність обраної теми.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження стану майнового оподаткування в Україні на сучасному етапі розвитку економіки та пошук альтернативних напрямів щодо удосконалення податкового законодавства з питань оподаткування майна в Україні.

Завдання дослідження:

- ознайомитись з науковими розробками вчених для розкриття сутності категорії «податок на майно» та простежити розвиток майнового оподаткування у світі та в Україні;
- дослідити теоретичні аспекти плати за землю як основної складової майнових податків;
- дослідити законодавчі і нормативні акти та інші джерела інформації щодо майнового оподаткування в Україні;
- здійснити аналіз стану та тенденцій сплати податків на майно в Україні;
- проаналізувати динаміку надходжень плати за землю до місцевих бюджетів України;
- проаналізувати стан та тенденції сплати податків на майно у місті Южне;
- дослідити практику зарубіжного досвіду майнового оподаткування та можливостей їх адаптації в Україні.;
- розробити пропозиції щодо удосконалення реформування системи майнового оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування майна в Україні.

Предметом дослідження виступають економічні відносини, які виникають у процесі сплати майнових податків.

Інформаційною базою дослідження при написанні кваліфікаційної роботи слугували законодавчі акти, серед основних яких є: Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, та інші, а також статистичні дані Державної служби статистики України, що стосуються даної теми, практичні показники роботи діяльності підрозділів ДПС України тощо.

Публікації. Результати дослідження, що були проведені в дипломній роботі, викладені в наукових тезах «Транспортний податок в Україні: стан та перспективи», що були опубліковані у збірнику матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної

інтернет-конференції студентів «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг роботи становить 93 сторінки. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 5 таблиць, 34 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні засади майнового оподаткування*» розглянуто економічну сутність, функції та роль податку на майно, історичні аспекти становлення та розвитку. Досліджено нормативно-правове забезпечення та адміністрування майнових податків.

У другому розділі «*Аналіз стану майнового оподаткування в Україні 2014-2019 роках*» проаналізовано фіскальну ефективність податку на майно в Україні, проведено моніторинг плати за землю до місцевих бюджетів України та здійснено аналіз надходження майнових податків до місцевого бюджету міста Южне Одеської області.

У третьому розділі «*Зарубіжна практика та перспективи розвитку майнового оподаткування в Україні*» розглянуто зарубіжний досвід оподаткування майна та можливості його адаптування в Україні. Запропоновано шляхи вдосконалення адміністрування майнових податків України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Було розкрито основні методико-теоретичні засади майнового оподаткування. Податки на майно – це окремий вид податків, що існують у світі. Під час ознайомлення з науковими розробками вчених було розкрито сутність категорії «податок на майно» та простежено розвиток майнового оподаткування у світі та в Україні. Було визначено, що майнові податки представляють собою платежі, що сплачується власниками майна, що знаходиться у користуванні і розпорядженні власника на конкретну дату, не залежно від його здатності генерувати дохід.

2. Перші згадки про майнові податки відносяться до часів Стародавнього світу. Вивчення розвитку майнового оподаткування в Україні продемонстрував, що оподаткування нерухомості на території України має багато особливостей, оскільки в різні часи частини теперішньої України перебували під владою різних держав. Ці особливості обумовили те, що в Україні не сформувався єдине розуміння значення оподаткування нерухомості. Першим класичним майновим податком на території України можна вважати "дякло", податок, який був запроваджений у 947 р. княгинєю Ольгою. Було розглянуто етапи становлення майнового оподаткування, яке існує на сьогоднішній час.

3. Під час вивчення плати за землю, було виявлено, що земля – важливий засіб виробництва та збагачення економіки, тому стала найбільш розповсюдженим

об'єктом оподаткування в світі, а також визначено, що плата за землю має значні переваги як у фіскальному, так і в регулюючому аспектах.

4. На підставі дослідження нормативно-законодавчих актів та інших джерел інформації щодо майнового оподаткування в Україні було проаналізовано нормативно-правове регулювання справляння та адміністрування майнових податків. Нормативно-правове регулювання справляння та адміністрування майнових податків здійснюється за допомогою таких нормативно-правових актів, як Бюджетного кодексу України; Податкового кодексу України; Закону про Державний бюджет України; Законів, що регулюють бюджетні та податкові відносини та інші.

5. Під час здійснення аналізу стану та тенденцій сплати податків на майно було виявлено, що вплив надходжень від податку на майно на обсяг ВВП (у 2019р. – 0,96%) та податкових надходжень Зведеного бюджету (у 2019р. – 2,9%) є досить незначним. Питома вага майнових податків у доходах місцевих бюджетів коливається у межах – 5,41% - 6,83%, що також є замалою часткою, якщо порівнювати з досвідом зарубіжних країн.

6. На підставі аналізу даних щодо надходження плати за землю як основної складової майнових податків було зроблено висновок, що протягом 2015- 2016 році за досліджуваний період темп росту плати за землю досягнув найвищого значення, що обумовлено введенням коефіцієнту індексації нормативної грошової оцінки у розмірі 1,433. Було визначено пряму залежність між надходженням податку та розміром нормативної грошової оцінки.

7. Проведений аналіз майнового оподаткування у невеликому місті Южне продемонстрував, що питома вага майнових податків за досліджуваний період в середньому складає 22,07 % у доходах місцевого бюджету та є другим податок за величиною у находженні після податку на доходи фізичних осіб.

8. На основі дослідження зарубіжного досвіду майнового оподаткування було визначено, що об'єктом оподаткування може виступати декілька видів майна, які відповідно формують свою базу оподаткування. До змін, що можуть бути внесені в механізм справляння податку на майно на основі проведеного аналізу зарубіжного досвіду, належать: у Франції необхідно перейняти досвід, стосовно оподаткування нерухомості, а саме: застосовувати прогресивні ставки податку на нерухомість, розміри яких будуть зростати залежно від площі об'єктів нерухомості; за базу оподаткування необхідно приймати ринкову вартість об'єкта нерухомості, а не його загальна площа, розширити базу оподаткування нерухомості та плати за землю, у США перейняти досвід, щодо оподаткування транспортних засобів: власник транспортного засобу не зможе відхилитися від оподаткування, адже податок буде включений у вартість палива, а також буде стягуватись при купівлі автомобіля, у Німеччині запозичити також досвід у оподаткуванні транспортних засобів, а саме: створювати екологічні зелені зони, тим самим стимулювати населення до переходу на екологічний автотранспорт.

9. Основними напрямками удосконалення податку на майно в Україні визначено: стосовно оподаткування транспортного податку, такі заходи, як додатково враховувати обсяг забруднюючих речовин даним транспортом в навколишнє природне середовище, з метою зниження рівня екологічного забруднення, розширення об'єктів оподаткування за рахунок включення яхт, гелікоптерів, які також є різновидом рухомого майна, включення податку до суми вартості палива а також запровадження прогресивної шкали оподаткування. Стосовно податку на нерухоме майно, віділене від земельної ділянки: створення інформаційної бази нерухомості, так званого Державного реєстру, з метою отримання інформації для контролюючих органів, змінити базу оподаткування нерухомості та розширити, що буде враховувати ринкову вартість об'єкта нерухомості. Стосовно плати за землю: скасування неефективних пільг, що існують на сьогоднішній день, замість них мають бути запроваджені пільги, що будуть надаватися по сплаті земельного податку лише у разі раціонального використання земель та вкладення вивільнених коштів на відновлення земельного потенціалу країни, своєчасний перегляд нормативно-грошової оцінки земель, покращення адміністрування орендної плати за землю.

АНОТАЦІЯ

Кулінич А.О. «Майнове оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «фінанси, фінансовий менеджмент та страхування»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2020 рік

У роботі розглядаються методико-теоретичні засади майнового оподаткування, розглянуто хронологію становлення майнових податків у світі та в Україні, досліджено теоретичні аспекти плати за землю, розглянуто законодавчо-нормативну базу оподаткування майна.

Здійснено оцінювання фіскальної ролі майнових податків за період 2014 – 2019 рр., проаналізовано динаміку надходжень плати за землю до місцевих бюджетів України, детально розглянуто оподаткування майна в місті Южне.

Запропоновано шляхи удосконалення майнового оподаткування з використанням зарубіжного досвіду та впровадження їх в Україну.

Ключові слова: майнове оподаткування, плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок.

ANNOTATION

Kulynych A "Property Taxation in Ukraine: Current Status and Prospects for Improvement"

Qualifying work for a bachelor's degree in "072 Finance, Banking and Insurance" in the educational program "Finance, Financial Management and Insurance",
Odessa National Economic University
Odessa, 2020

The methodological and theoretical principles of property taxation are considered, the chronology of property taxes in the world and in Ukraine is considered, the theoretical aspects of land payment are studied, the legislative and normative base of property taxation is considered.

The assessment of the fiscal role of property taxes for the period 2014 - 2019 was carried out, the dynamics of land payment revenues to local budgets of Ukraine was analyzed, property taxation in the city of Yuzhne was considered in detail.

Ways to improve property taxation using foreign experience and their implementation in Ukraine are proposed.

Key words: property taxation, payment for land, real estate tax, other than land, transport tax.